MÖHTƏŞƏM 20 İL 2003 2023

Zəfər yollarının qüdrətli qurucusu

Prezident İlham Əliyev Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda dünyanın ən modern yol-nəqliyyat infrastrukturunu yaradır

Azərbaycan xalqı bu gün öz müasir tarixinin ən şərəfli günlərini yaşayır. Vətən müharibəsinin 3-cü ildönümü ərəfəsində Azərbaycan Ordusunun həyata keçirdiyi antiterror tədbirlərinin nəticəsi olaraq Qarabağ torpaqlarında dövlətimizin tam suverenliyinin təmin edilməsi hər birimizi qürurlandırdı, fərəhləndirdi. Bununla Azərbaycan ərazilərində xarici güclərin 200 illik erməni layihəsinə son qoyuldu. Ermənilərin torpaqlarımızda ikinci dövlət yaratmaq xülyası tamamilə darmadağın edildi. "Miatsum" ideologiyası tarixin zibilliyinə göndərildi.

Bu tarixi qələbələrimizin müəllifi isə möhtərəm Prezident İlham Əliyevdir. Olduqca qürurvericidir ki, cənab İlham Əliyevin respublikamıza rəhbərliyinin 20-ci ildönümünü bu cür möhtəşəm uğurlarla qarşılayırıq.

Azərbaycanı güclü dövlət edən siyasət

Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi milli-strateji inkişaf xəttini müasir dünyamızın reallıqlarına uyğun şəkildə davam etdirərək xalqımıza böyük nailiyyətlər qazandıran Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin məqsədyönlü siyasəti nəticəsində ölkəmiz milli-dövlətçilik tarixinin ən qüdrətli mərhələsinə qədəm qoymuş, beynəlxalq nüfuzu, qlobal proseslərə təsir imkanları ilə böyük bir coğrafiyada həlledici söz sahibinə çevrilmişdir. Prezident İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi ilə dövlətimiz bütün inkişaf parametrləri baxımından tarixinin tamamilə yeni mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Əlbəttə, insan həyatı üçün 20 il böyük dövrdür. Dövlətin tarixi baxımından isə 20 il çox kiçik zaman kəsiyidir. Amma bu 20 ildə dövlət olaraq o qədər böyük uğurlara imza atmışıq ki, kənardan baxanlar ölkəmizə, sadəcə, həsəd apara bilərlər. Bu 20 ildə bütün sahələrdə davamlı və dayanıqlı inkişafa nail olan Azərbaycan öz nailiyyətləri ilə ən möhtəşəm nümunələr, xariqələr yaradıb, regionda lider, dünyada isə söz sahibi olan dövlətə çevrilib. Ona görə haqlı olaraq bu gün biz respublikamız barədə danışarkən tarixin ən qüdrətli Azərbaycanından bəhs edirik. 20 ildə milli iqtisadiyyatımızın 3 dəfədən çox artması, valyuta ehtiyatlarımızın 67 milyard ABŞ dollarını ötməsi, dövlət büdcəmizin 40 milyard manata yaxınlaşması və digər bu kimi makroiqtisadi göstəricilər inkişafın, intibahın real ifadəsidir.

Respublikamızda əldə edilən nailiyyətlərdə, xüsusən sosial, mədəni və humanitar sahələrdə dövlət siyasətinin uğurla reallaşmasında və beynəlxalq münasibətlərimizin möhkəmləndirilməsində cənab Prezidentimizin silahdaşı, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın da çox böyük xidmətləri var. Xanım Mehriban Əliyevanın təşəbbüsləri və rəhbərliyi ilə respublikamızda və ölkə hüdudlarından kənarda uğurla reallaşdırılan layihələr həm xalqımızın rifahına, həm də Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun daha da yüksəlməsinə layiqli töhfələr verməkdədir.

Bütövlükdə, Prezident İlham Əliyevin 20 ildəki fəaliyyətini ümumiləşdirsək görərik ki, Azərbaycanın qüdrətlənməsi, modern dövlətə çevrilməsi və xalqımızın yüksək rifahı dövlət başçısının fəaliyyətinin ilk gündən dəyişməz prioritetləridir. Bütün bunların reallaşmasında Prezident İlham Əliyev kompleks inkişaf siyasəti həyata keçirib ki, bu sırada respublikamızın yol-nəqliyyat infrastrukturunun yenilənməsi sahəsində görülən işlərin də xüsusi yeri var. Çünki hər bir ölkənin iqtisadi potensialı müxtəlif makroiqtisadi amillərlə yanaşı, onun yol-nəqliyyat kompleksinin inkişaf səviyyəsi ilə qiymətləndirilir.

Mükəmməl yol infrastrukturu 20 ilin inkişaf göstəricilərindəndir

Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev "Yol - İqtisadiyyat, mədəniyyət, bir sözlə həyat deməkdir" - fikri ilə yolu iqtisadiyyatda inkişafın bütün istiqamətlərinə qədər əsas aparıcı amillər sırasında səciyyələndirmişdir. Ulu Öndərin bu sözləri həm də onun yol təsərrüfatının inkişafına nə qədər böyük önəm verdiyini bir daha təsdiqləyir. Qürur hissi ilə demək istərdim ki, Ulu Öndərin bu müdrik fəlsəfi anlam daşıyan ifadəsi bütün yol təsərrüfatı işçiləri üçün hər zaman əsas fəaliyyət məramı kimi qəbul olunur.

Azərbaycan yol-nəqliyyat infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi ilə bağlı Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən müəyyən edilmiş strateji xətti qətiyyətlə davam etdirən möhtərəm cənab İlham Əliyev qısa zaman kəsiyində bu istiqamətdə əsas məqsədlərin praktik müstəvidə reallaşdırılmasına nail olmuşdur. Böyük fəxarət hissi ilə deyə bilərik ki, respublikamızda ötən 20 ilin ən böyük inkişaf göstəricilərindən və mühüm nailiyyətlərimizdən biri modern və ən qabaqcıl standartlara cavab verən kompleks yol-nəqliyyat infrastrukturunun formalaşdırılmasıdır.

Bu dövrdə respublikamızda yol-nəqliyyat kompleksinin mühüm əsas tərkib hissəsi kimi avtomobil yollarında da möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyevin xüsusi diqqət və qayğısı sayəsində böyük dəyişikliklər baş vermişdir. Respublikamıza rəhbərliyinin ilk illərində Prezident İlham Əliyev yolların yenidən qurulması ilə bağlı demişdir: "Yeni körpülərin tikilməsi, yolların çəkilişi və əsaslı təmiri Azərbaycanda sosialyönümlü tədbirlərin tərkib hissəsidir. Müasir avtomobil yolları şəbəkəsinə malik olmadan iqtisadiyyatda davamlı uğurlar qazanmaq mümkün deyildir. Ölkəmizin iqtisadi imkanları artdıqca bu sahəyə yönəldilən investisiyaların da həcmi artacaqdır".

Geridə qoyduğumuz illərin mənzərəsi göstərir ki, yol infrastrukturunun yenidən qurulması məhz cənab Prezidentin qeyd etdiyi formada baş vermişdir. Dövlət proqramları, əsaslı investisiya qoyuluşları ilə həm respublika, həm yerli əhəmiyyətli magistral avtomobil yolların, eləcə də şəhərlərarası, rayonlararası, şəhərdaxili yolların təmiri və yenidən qurulması prosesi geniş vüsət almış, respublika əhəmiyyətli yeni yollar inşa olunmuş, tarixən avtomobil yolunun olmadığı ərazilərdə müasir yollar salınmışdır. Ötən 20 ilə nəzər salsaq, onu da görərik ki, elə ay, bəzən isə elə həftə olmayıb ki, Prezident İlham Əliyev hansısa yolun tikintisi, bərpası və yenidən qurulması barədə sərəncam verməsin. Dövlət başçısı kənddən paytaxtadək hər bir məkanda yol infrastrukturunun ən müasir səviyyədə inşasını vacib sayır və bunu həyata keçirir.

Bütün bunların nəticəsidir ki, Azərbaycanda avtomobil yolu infrastrukturu 20 ildə həm yenilənmiş, həm də böyümüşdür.

Statistik göstəricilərə nəzər salsaq, 20 ildə bu sahədə görülən işlərin nə qədər geniş və əhatəli olduğunu görə bilərik. 2003-cü ildən indiyə kimi respublikamızda 6,2 milyon nəfər əhali yaşayan, 2210 yaşayış məntəqəsini birləşdirən kəndlərarası 5,1 min km uzunluğunda avtomobil yolu tikilib, yenidən qurulub və təmir olunmuşdur. Bəli, biz bu gün yol infrastrukturu sahəsində görülən işlərdən danışarkən yalnız kəndlərarası yolların yenidən qurulmasından deyil, həm də hər bir rayonda kəndləri birləşdirən yeni yolların salınmasından bəhs edirik. Budur İlham Əliyevin inkişaf siyasətinin mühüm göstəricisi.

Bakı şəhərində bu dövrdə 83 yol ötürücüsü, 99 yeraltı və yerüstü piyada keçidi inşa olunmuş, 2 min kilometrdən çox yol çəkilmiş, yenidən qurulmuş və təmir edilmişdir.

Son illərdə həyata keçirilən iri layihələr kimi 243 km uzunluğunda Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun tikintisi, 130 km uzunluğunda Gəncə-Gürcüstan Respublikası ilə dövlət sərhədi hissəsinin 4 zolağa genişləndirilməsi, 152 km uzunluğunda Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi birinci texniki dərəcəli avtomobil yolunun tikintisi başa çatdırılmışdır. Bütün bunların nəticəsi kimi Azərbaycanın beynəlxalq nəqliyyat habına çevrilməsi yönündə mühüm nəticələr əldə edilmişdir.

Bütövlükdə, 20 il ərzində 21 min kilometrə yaxın avtomobil yolu, prospekt və küçə tikilib, yenidən qurulmuş və təmir olunmuş, 499 körpü və yol ötürücüsü, 114 yeraltı və yerüstü piyada keçidi inşa edilmişdir. Əgər birinci texniki dərəcəli avtomobil yollarının uzunluğu 2003-cü ildə respublikamızda 115 km təşkil edirdisə, hazırda 1025 km-dir.

Azərbaycanın XIX əsrdən başlayan yol tikintisinin ən möhtəşəm inkişaf dövrü məhz son 20 ili əhatə edir. Ən mühüm reallıqlardan biri odur ki, respublikamızda yol infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi ilə bağlı görülmüş işlərin nəticəsi kimi Azərbaycan Cənubi Qafqazın əsas yol-nəqliyyat habına çevrilmişdir. Başqa cür desək, indi Azərbaycan qlobal "Şimal-Cənub" və "Şərq-Qərb" nəqliyyat dəhlizlərinin əsas kəsişmə ünvanlarından biridir. Eyni zamanda bu gün Azərbaycanın avtomobil yolları öz keyfiyyətinə görə ən qabaqcıl standartlar səviyyəsinə yüksəlib və bunu beynəlxalq reytinq qiymətləndirmələri də təsdiq edir. Belə ki, Prezident İlham Əliyevin bu sahədə həyata keçirdiyi fəaliyyət nəticəsində ölkəmiz yol infrastrukturunun keyfiyyəti reytinqində MDB dövlətləri arasında 1-ci yerdə, dünyanın 140 ölkəsi arasında isə 27-ci yerdə qərarlaşmışdır.

Uğurlarımızın zirvəsində dayanan Zəfər

Ümumiyyətlə, ötən 20 ilə hansı prizmadan, hansı baxış bucağından nəzər salsaq görərik ki, Prezident İlham Əliyevin respublikamıza rəhbərliyi ən möhtəşəm uğurlarla və hər bir sahədə əldə olunan inkişaf göstəriciləri ilə əlamətdardır. Bütün bu uğurlarımızın zirvəsində dayanan ən böyük hadisə isə əlbəttə ki, Vətən müharibəsində torpaqlarımızın işğaldan azad olunması, ərazi bütövlüyümüzün bərpa edilməsidir.

Bu ilin sentyabr ayında tarixi torpaqlarımız olan Qarabağda milli suverenliyimizin təmin edilməsi və ermənı separatizminə son qoyulması ilə möhtərəm Prezident İlham Əliyev müasir müstəqillik və bütövlükdə, dövlətçilik tariximizin növbəti şərəf salnaməsinin müəllifinə çevrildi.

Vətən müharibəsinin başa çatmasından sonra dövlətimizin əsas milli prioriteti azad edilmiş ərazilərin bərpası, erməni vəhşiliyinin qurbanı olmuş şəhər və kəndlərimizin yenidən qurulması, keçmiş məcburi köçkünlərin öz evlərinə geri dönüşüdür. Azərbaycan dövləti torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsindən dərhal sonra Qarabağda, Şərqi Zəngəzurda genişmiqyaslı bərpa-quruculuq tədbirlərinə başlamış, heç bir dövlətdən, xarici institutdan maliyyə resursları cəlb etmədən, yalnız öz imkanları hesabına görülən işlərlə bütün dünyada post-müharibə dövrünün nadir quruculuq nümunəsini ortaya qoymuş, azad yurdlarımızda Böyük qayıdış proqramının icrasına başlanmışdır.

Azad olunmuş ərazilərdə möhtəşəm yol infrastrukturu yaradılır

Əlbəttə, Vətən müharibəsində qələbə Azərbaycanda yol-nəqliyyat infrastrukturu ilə bağlı prioritetlərə yeni ştrixlər əlavə edib və təsadüfi deyil ki, azad edilmiş torpaqlarımızda ilk bərpa və quruculuq layihələrinin icrası da məhz avtomobil yollarından başlayıb. Böyük fəxarətlə deməliyəm ki, cənab Prezident İlham Əliyevin 44 günlük Vətən müharibəsində təmin etdiyi tarixi Zəfər respublikamızın yol təsərrüfatı işçilərinin Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda yol salmaq kimi müqəddəs arzusunu reallaşdırıb.

Zəfər yolları adlandırdığımız bu yolların çəkilişi isə Vətən müharibəsində hərbi əməliyyatların davam etdiyi günlərdə ilk azad edilmiş yaşayış məntəqələrindən olan Suqovuşan qəsəbəsinə gedən yolların yenidənqurulması ilə başlanılmışdı. Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi tərəfindən 2020-ci ilin oktyabr ayında yenidənqurulmasına başlanılan və uzunluğu 28,5 km təşkil edən Tərtər-Çaylı- Suqovuşan-Talış avtomobil yolu cəmi bir il sonra - 2021-ci il oktyabrın 3-də istismara verilmişdir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə indiyədək həyata keçirilmiş ən möhtəşəm yol və ən böyük infrastruktur layihələrindən biri isə, əlbəttə ki, Zəfər yoludur. 2020-ci il noyabrın 16-da cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən təməli qoyulan və uzunluğu 101,5 km olan Zəfər yolu cəmi bir il sonra - 2021-ci il noyabrın 7-də istifadəyə verilmişdir. Şəhidlərimizin Şuşaya doğru açdıqları cığırlar və olduqca mürəkkəb təbii relyef üzərində salınan bu yol çəkilişlərin çətinlikləri baxımından müstəqillik illərində Azərbaycanda həyata keçirilən avtomobil yolu quruculuğunun ən böyük hadisəsidir.

2022-ci ilin oktyabrında Şükürbəyli-Cəbrayıl-Hadrut avtomobil yolunun 14,2 kilometrlik Şükürbəyli-Cəbrayıl hissəsinin, 2023-cü ilin mayında isə 8,2 kilometrlik hissəsinin açılışı olmuşdur. Azərbaycan Prezidentinin 2021-ci il 29 aprel tarixli sərəncamına əsasən inşa olunan 39,7 kilometrlik bu yol işğaldan azad edilmiş Xocavənd, Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının ərazisindən keçir. Avtomobil yolu Hadrut qəsəbəsi və Cəbrayıl şəhəri də daxil olmaqla, həmin rayonların 20-yə yaxın yaşayış məntəqəsini əhatə edir.

2022-ci ildə həmçinin Laçın şəhərinə daxil olmadan 22 km-lik yeni alternativ avtomobil yolunun tikintisi başa çatdırılmışdır. 2023-cü ilin may ayında işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin sosial-iqtisadi inkişafında mühüm rol oynayacaq yol infrastrukturu layihələrindən olan Füzuli-Hadrut avtomobil yolunun tikintisi tam yerinə yetirilmişdir.

Azərbaycanda ilk şose yolu 1850-ci ildə inşa edilmişdir. Tarixin maraqlı təsadüfüdür ki, bu yol o vaxt Abdalyar adlanan yaşayış məntəqəsində, indiki Laçın şəhəri yaxınlığında istifadəyə verilib. 173 il öncə Laçında təməli atılan şose yolun bu gün dünyada ən üstün sayılan səviyyədəki nümunəsini isə cənab İlham Əliyev indi Laçın şəhərində yaradır.

Dövlət başçımızın "Nəyin bahasına olursa olsun, açılacaq!" dediyi Zəngəzur dəhlizinin mühüm elementi olan 123,6 km-lik 1-ci texniki dərəcəli Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbənd layihəsi üzrə işlərin böyük hissəsi artıq görülüb. Bu prosesdə əməkdaşlarımız gecəli-gündüzlü, sanki bir əsgər kimi çalışırlar. Başqa cür də ola bilməz. Çünki bu layihə yalnız bir yol infrastrukturu layihəsi deyil. Bu həm də Ulu Öndər Heydər Əliyevin tarixi vəsiyyətinin və Prezident İlham Əliyevin şanlı missiyasının məsuliyyətli icrasıdır.

Möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyevin və hörmətli Mehriban xanım Əliyevanın təməllərini atdıqları və açılışlarını etdiyi bu yolları haqlı olaraq Zəfər yolları adlandırırıq. Çünki bu yolların hər biri Azərbaycanın qələbə simvolları, qürur mənbələrimizdir. Üzərindən avtomobillə böyük iftixarla şütüyüb keçdiyimiz, yaxud tikintisini sevinclə izlədiyimiz bu yolların hər bir qarışında müqəddəs şəhidlərimizin al-qanı və Müzəffər Ali Baş Komandanımızın qeyri-adi hərbi strateqliyinin izləri var. Bu yollar bizim üçün yalnız rahat hərəkət imkanı deyil. Bu yollar bizim üçün daha çox milli rəmzlərdir. Onların hər biri Zəfərimizin, şəhidlərimizin, Qüdrətli Sərkərdəmizin qətiyyətinin rəmzidir.

2023-cü il ərzində Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda daha 12 yol layihəsinin başa çatdırılmasını hədəfləyirik. O cümlədən hazırda bu ərazilərdə icra olunan yol infrastrukturu layihələrində ümumi uzunluğu 66 km-ə yaxın olan 39 avtomobil tunelinin inşası həyata keçirilir. Ümumilikdə isə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə 2026-cı ilə qədər 2300 kilometrə yaxın 20 avtomobil yolu layihəsinin icrası nəzərdə tutulur.

Zəfər yollarının qüdrətli qurucusu olan Prezident İlham Əliyev Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda dünyanın ən modern yol-nəqliyyat infrastrukturunu yaradır. Xüsusilə qeyd etmək istərdim ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda inşa olunan yollar barədə bəhs etmək bizim üçün neçə qürurvericidirsə, Prezident İlham Əliyevin bu yol komplekslərinə necə həssaslıqla yanaşdığını söyləmək daha fərəhlidir. Dövlətimizin başçısı hər bir yol layihəsi barədə xüsusi diqqətlə maraqlanır, hər zaman düzgün tapşırıqlar və göstərişlər verir. Prezidentimizin əsas tələbi isə yol infrastrukturunun keyfiyyətli və dayanıqlı olmasıdır.

2003-cü ilin oktyabrından ötən 20 illik dövr Prezident İlham Əliyevin möhtəşəm uğur hesabatıdır. Bu uğur hesabatının hər bir səhifəsi, hər bir mərhələsi xalqımızın arzularının real ifadəsidir. Prezident İlham Əliyevin respublikamıza rəhbərliyinin geridə qalan 20 ili həm də Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin ən möhtəşəm quruculuq dövrü, ən məhsuldar fəaliyyət mərhələsidir.
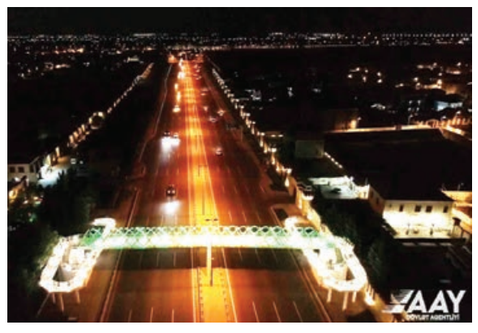
Saleh MƏMMƏDOV,
Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri